

oskuld, att stenen ännu icke var 'färdig'. Till hösten hade han tänkt måla stenen vit och 'krumelurerna' röda.»

Rödgrå granit. Höjd 1,90 m. Den runristade sidans bredd är 0,42 m., den ornerade sidans 0,65 m.

Inskrift:

ulfr : lit : raesa : istaen siulfr : han : yiftir : sik

5 10 15 20 25 30 35

Ulfur let ræisa stæin, siulfr hann æftir sik.

»Ulv lät resa stenen, han själv efter sig.»

Till läsningen: Sk saknas före 1 **u**. 6 **i** är ej stunget. 10 **e** och 17 **e** äro säkra. I 15 **t** fortsätter den vänstra bst i en båge till nedre ramlinjen. Denna bågformiga fortsättning av bst beror säkerligen på dragonen Stolts insats. Sk saknas efter 18 **n**. Vid 20 **i** går i kanten av en flagring, t. v. om hst, en böjd linje; runan får därigenom utseendet av ett vänt **k**. Denna egendomliga runform beror troligen på att en naturlig spricka har upphuggits av Stolt. Linjen har emellertid iakttagits redan av Dybeck; se nedan. I 22 **i** slutar bst med två linjer, av vilka den ena har huggits av Stolt. 28 **y** är tydligt stunget. I 30 **f** korsas bst av en huggen linje, som går ned till undre ramlinjen (Stolt). Också pricken i 36 **k** är sannolikt tillagd av Stolt. Sk saknas efter 36 **k**. — Hadorph: **ulfr : lit : raesa : istaen saulfr : han × uiftir : sik**. — Dybeck: **ulfr : lit : raisa : istaen siulfr : han : yiftir : sik**. Dybeck kommenterar sin läsning på följande sätt: »Runan i uti **Ulfur** har ett par missristningar. Möjligen har hon först varit på väg att bli stupade runan **U** (i st. för **I**), hvilket man sökt hjälpa med att anbringa kännestreck till venster om stafven.» — Stephens anser, säkerligen med orätt, att **y**-runan här har »two forms, one Old-Northern and one Scandian; and we have a clear local dialect in **SÜULFR** and **UIFTIR**.» — v. Friesen anmärker, att sk efter 24 **r** äro »överboppade vid upphuggningen ... Äfven den ornerade sidan är nyupphuggen».

Om skrivningen **istaen** se U 786.

Ulfur har låtit resa den vackra stenen efter sig själv, medan han levde. Inskriftens formulering är intressant genom sin originalitet.

804. Långtora by, Sundet, Långtora sn.

Pl. 115, 116.

Litteratur: L 741, D 1:109. J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 76; R. Dybeck, Reseberättelse för år 1862 (ATA); O. F. Kugelberg, Några ord till upplysning om bladet »Enköping» (1863), s. 38; UFT h. 3 (1873), s. 63; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 84; J. F. Fröjd, Anteckningar 1925 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA); J. H. Söderlund, Skrivelse till Riksantikvarieämbetet den 7/12 1944 (ATA); G. Olson, Rapport om resningen den 16/12 1946 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta 4); Dybeck, teckning (D 1:109); J. F. Fröjd, teckning 1925 (ATA); J. H. Söderlund, foto 1944 (ATA).

Runstenen står vid lägenheten Sundet, 2 200 m. NNV om gästgivaregården, 1 km. S om Ryda kungsgård, som synes på andra sidan de sankna åkrarna, 500 m. V om Sandängen, 8 m. V om den lilla vägen till Sandängen. (Mitt emot, på norra sidan om sankmarken och Örsundaån, stå U 838 och 839.) Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Enköping». — Enligt en anteckning på träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* fanns stenen vid »Långthora sunde» (L 741: »Långthora sund»; stenen finnes ej i *Bautil*). — I sin reseberättelse för år 1862 skriver Dybeck: »Runsten vid östra [bör vara norra] sidan af Långtora äng förtjente att åter resas, fast kostnaden

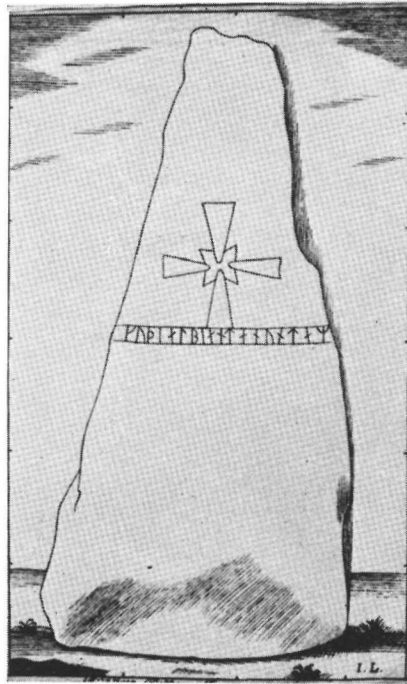

Fig. 251. U 804. Långtora by, Sundet, Långtora sn. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta.

derför säkerligen blefve stor.» Dybecks antagande, att ett sådant företag skulle bli kostsamt, beror på att U 804 är ovanligt stor och tung. *Sveriges runurkunder*: »Brandåsen heter den anse- nliga höjdsträcka, å hvilken Långthora gård och några hemmansdelar af byn ligga. Stenen ligger nedanför vestra sluttningen af denna, der stora och mycket sankt ängar vidtaga . . . De sankt ängarna norr, vester och söder om stenen sägas fordom varit sjö. I en gjöl uti en af dem finnas ännu lemningar af en mast. Ett fartyg, lastadt med salt, skall der vara sunket och run- stenen uppgifves vara ristad till minne efter mannen som fört det. Någon ristning å undre skrofliga sidan finnes sannolikt icke.» — I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Enköping» omtalas, att »en något skadad» runsten finnes »på ängsmarken vester om Sandängen». — På J. F. Fröjds teckning år 1925 har antecknats: »Stenen ligger å hemeg. E. Erikssons mark i Långtoraby Norr om byn omkring 700 m. från ån.» O. A. Öberg omtalar (på samma teckning), att stenen »har varit starkt påtänkt att bortföras till brotäckning.» — J. H. Söderlund skriver år 1944: »På Långtora sundet, strax intill vägen mellan Långtoraby och gården Sandängen, ligger en ovanligt lång runsten, som vore i behov av att bli upprest.» — I *Runinskriftsinvente- ringen* 1941 föreslås, att den väldiga stenen (hela höjden är 4 m.), som »ligger med ristningen uppåt» skall resas. Detta arbete, som på grund av stenens tyngd (omkring 11 ton) var förenat med stort besvär, utfördes genom Riksantikvarieämbetets försorg år 1946.

Röd granit. Höjd 2,75 m., bredd (i höjd med runinskriften) 1,14 m. Ristningen är tydlig.

Inskrift:

kup ialbi ant anunta

5 10 15

Guð hialpi and Anunda.

»Gud hjälpe Anundes ande.»

Till läsningen: Sk saknas i inskriften. 1 **k** är ej stunget. 17 **a** är säkert. — Hadorph: Efter 17 **a** tillägges ett **m**. — Dybeck förmodar, att »sista runan (stupmapur) är bortflagad.»

Den ståtliga stenen bär sålunda en mycket kort inskrift, placerad tvärs över stenen inom en rak runram. På denna runram står ett vackert kors.

Runföljden 12—17 **anunta** återger ett mansnamn i genitiv; namnet har alltså varit *Anundi*, d. v. s. en svag sidoförm till det vanliga mansnamnet *Anundr*. Dybecks förmodan (se ovan »Till läsningen»), att **a**-runan har flagrat bort, beror med all sannolikhet på att han väntade den vanliga namnformen **Anundar** (gen.). Namnet *Anundi* förekommer, tydligt ristat, på Vg 195 (iftir **a**-**anuta**).

Omöjligt är dock ej, att **anunta** kan vara gen. av *Anundr* med **R** utelämnat.

I *Svenska runristare* har Brate framkastat tanken, att U 804 möjligen kunde vara ristad av Torgöt. Attributionen är ytterst osäker.

Våren 1933 gjordes rika fornyfynd i en grav invid Långtora gård. Bl. a. påträffades där ett svärd, sannolikt från 800-talets senare del, på vilkets fäste några runor äro ristade. Inskriften skall behandlas längre fram i detta arbete.

805. Fröslunda kyrka.¹

Litteratur: L 743. J. Bureus, Fa 6 s. 71 (blyertsuppteckning på insatt blad), s. 118 n:r 39 (Caspar Cohl), Fa 5 n:r 119, Fa 1, s. 29; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 80; P. Elvius, De Fierdhundria (auctor J. Arenius), Upsaliae 1717 (feltryck 1617), s. 100 och 101; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 1, s. 442; F. Burman i Nova Acta R. Societatis Scient. Upsaliensis, Vol. 5 (1792), s. 302 f.; R. Dybeck, Reseberättelse för år 1862 (ATA); G. Stephens, ONRM 2, s. 785; UFT h. 1 (1871), s. 23; K. Strömbäck, Biskopskulla—Fröjeslunda Minne, 1873 (ATA, Brevser. 1); S. Bugge och E. Brate, Runverser (ATS 10), s. 140; S. H. Adlersparre, Omkring Sigurdsstenarna (i: Personhistorisk Tidskrift 18, 1916), s. 8; O. von Friesen, Bynamn på de uppländska runstenarna (i: Namn och Bygd 1930), s. 94; S. B. F. Jansson, En otolkad runinskrift (i UFT h. 47: 2, 1949), s. 182 f.

Avbildning: Osignerat träsnitt i Peringskiölds Monumenta 4.

Enligt Fa 6 (s. 118) finnes runstenen »J Frösslunda kyrkiomur på Söder gaueln.» På det insatta bladet (71) finnes blyertsanteckningen »Sunnan på Fröslunda Ky». Fa 5: »Fröslunda Kyrke mur sunnan til». — Dessa uppgifter stämma med *Ransakningarna*: »Vthi Kyrckiomuren på Södre Sijdan, een Steen skrifwin på, Jnmuradh.» — I Hadorphs resejournal konstateras, att »inga monumenter» finnas i kyrkan, vilken uppgift givetvis beror på ett förbiseende. På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Fröslunda Korkemur». — Celsius (Fm 60): »Fröslunda och i Kyrkio muren östan till». (Burman: »P. Fröslunda, in muro Templi orientem versus»; L 743: »Ö. kyrkomuren».) — Då Dybeck reste i Fröslunda sn år 1862, antecknade han i sin berättelse: »Den af gammalt bekante runstenen i Fröslunda kyrkvägg kunde icke återfinnas. Den 80 årige kyrkvaktaren sade sig alldrig hafva sett honom.» — UFT (1871): »Ö. kyrkomuren; denne sten kunde ej igenfinnas vid mitt [= C. A. Klingens] besök». Kyrkoherde K. Strömbäck antecknar i *Biskopskulla—Fröjeslunda Minne*, att U 805 »är i senare tider ej återfunnen.»

Stenen har vid flera tillfällen sökts förgäves. Den är numera dold av rappningen.

Av träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* att döma har stenens topp blivit avslagen, varvid 5—10 runor ha gått förlorade. Höjd omkring 1,30 m., bredd omkring 1 m.

¹ Erik Tuneld uppger i sin *Geografi öfver Konungariket Sverige* 1 (Stockholm 1827), s. 251, att runstenar finnas i »Frösslunda Socken ... vid Otterstad, Öslunda och i Kyrkodörren öster i Kyrkomuren och vid Noppskäl.» K. Strömbäck påpekar i *Biskopskulla—Fröjeslunda Minne*, att »hela denna uppgift af Tuneld är konfus». Den enda hithörande stenen finnes vid »Noppskäl ...», som allmogén kallar Noppskåle, men i jordeboken kallas Nopsgårde.»